

**ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
ОТ ПРОВЕРКА В ДЪРЖАВНАТА ПСИХИАТРИЧНА БОЛНИЦА –
КАРЛУКОВО**

В изпълнение на Заповед №РД-08-31/14.06.2019г. на омбудсмана на Република България на 20.06.2019 г. екип на Националния превантивен механизъм (НПМ) в състав: главен експерт Христо Атанасов, старши експерт Силвия Славева и главен експерт д-р Мариана Патрикова извърши проверка в Държавната психиатрична болница (ДПБ) – Карлуково.

Съгласно чл. 28в от Закона за омбудсмана, екипът действа като Национален превантивен механизъм с правомощията на омбудсмана по чл. 28а от този закон. Докладът е публичен, съобразно чл. 4, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Екипът благодари за оказаното съдействие от страна на администрацията в проверяваните обекти.

Целта на проверката е свързана с изпълнението на основните препоръки, дадени при предишни проверки на НПМ и множество жалби постъпили от лишени от свобода.

I. Местоположение и материална база

Държавната психиатрична болница е разположена извън населеното място - с. Карлуково, на 9 км. от най-близкия град Луковит. Достъпът до лечебното заведение е по тесен път със сравнително добра настилка.

Болницата функционира с разкрити 175 болнични легла, разпределени в пет отделения: Мъжко отделение за краткосрочно лечение на остри психози и зависимости /I-во МО/: 40 легла – 20 легла за пациенти с висока степен на зависимост от грижи и 20 легла – средна степен на зависимост от грижи; Мъжко отделение за средносрочно лечение на тежки психози /II-ро МО/: 38 легла – 20 легла с ниска степен и 18 легла със средна степен на зависимост от грижи; Женско отделение за краткосрочно лечение на остри психози и зависимости /I-во ЖО/: 35 легла – 20 легла за пациенти с висока степен на зависимост от грижи и 15 легла – средна степен на зависимост от грижи; Женско отделение за средносрочно лечение на тежки психози /II-ро ЖО/: 25

легла – 10 легла с ниска степен и 15 легла със средна степен на зависимост от грижи; Мъжко отделение за продължително лечение на пациенти с трайна социална дисфункция (МОПЛПТСД): 37 легла – 17 легла за пациенти със средна степен на зависимост от грижи и 20 легла за ниска степен на зависимост от грижи.

Три от отделения - I-во МО, I-во ЖО, и МОПЛПТСД са разположени в стара и амортизирана триетажна сграда. Достъпът до нея е посредством стъпала, които са нестабилни и нямат странични перила за подсигуриране придвижването на пациенти и персонал.

НПМ препоръча в спешен порядък да се извърши ремонт на входните стълби на болничната сграда и да се постави парапет.

Сградата е частично ремонтирана – сменена дограма, общите санитарни възли, но **не може да отговори на изискванията на медицинския стандарт по „Психиатрия“** и на съвременните изисквания за лечебно заведение. Стаите в отделенията са с по 6 и повече легла. Леглата са разположени в непосредствена близост едно до друго и няма достатъчно лично пространство за пациентите. Съгласно Наредба №49 от 18 октомври 2010г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи, Приложение №1 към чл. 13 - за болнични стаи за възрастни и деца над 14г. - по 6,5 кв.м на едно легло, но не по-малко от 12 кв.м;

Целогодишно болницата е много натоварена, което налага понякога поставянето и на допълнителни легла. За м. Май 2019г. във II-ро ЖО е отчетено използваемост на болничните легла за 31,76 дни - 102,45%.

НПМ за пореден път отчита пренаселеност в болничното заведение и препоръчва да бъде осигурена необходимата площ в болничните стаи за пациентите.

Останалите две отделения II-ро МО и II-ро ЖО са разположени в нова сграда. Битовите условия за живот в нея са добри. Стаите са с по 4 легла с шкафове за лични вещи.

II. Финансиране и човешки ресурси

Лечебното заведение е обезпечено за дейността си с 125 души персонал. От тях: лекари 10, медицински специалисти по здравни грижи 40; санитарни 42; социални работници 2; трудотерапевт 1, психолог 1; стопански сектор 29.

Трудовото възнаграждение за медицинските сестри започва от 940лв., за санитарни от 625лв., за лекари от 1200лв. В болницата има две свободни длъжности: за лекар-началник на отделение и магистър фармацевт.

Следва да се отбележи, че доброто възнаграждение е привлекло млади специалисти по здравни грижи от други лечебни заведения. Местоположението на болницата налага персоналет да пътува ежедневно, основно от гр. Луковит и гр. Мездра. За транспортирането му се използва служебен автомобил (от/до гара Карлуково и гр. Луковит). Служителите съобщиха, че автомобилът е амортизиран и ненадежден.

НПМ препоръчва за гарантиране на работния процес в ДПБ Карлуково, Министерство на здравеопазването (МЗ) да отпусне финансови средства за нов служебен автомобил.

Лечебното заведение е на бюджетно финансиране. Към момента то няма финансови задължения към доставчици. Не са предвидени инвестиционни проекти за годината. Не е ясна съдбата на започнатия преди години строеж на нов стационарен блок, в който би следвало да се преместят трите отделенията от старата стационарна сграда.

НПМ счита, че МЗ трябва да прецени необходимостта от доизграждане на замразения строеж за стационарен блок, в съответствие с необходимостта от подобряване на битовите условия за живот на пациентите и извършването на реформа в държавната психиатрична помощ за изпълнение на Националната здравна стратегия 2020.

III. Здравни грижи. Закрила и сигурност

По време на посещението на НПМ, в проверените I-во МО и I-во ЖО се установи, че леглата на пациентите са само с дунапренови матраци, без спално

бельо. В изолятора на I-во МО имаше пациент – гол, върху матрака, до леглото беше поставена кофа за тоалет. За този пациент персоналът ни обясних, че сам се събличал, кофата е поставена за всеки случай и периодично го извеждат за периода на изолация. За липсата на спалното бельо беше обяснено, че такова има в склада, но не се дава поради естеството на пациентите.

НПМ не приема тези аргументи и намира, че пациентите са поставени в мизерни и унижителни условия на живот и отношение, и препоръчва да се отпуска спално бельо на всички пациенти и да се полагат повече грижи за тях.

В Правилника за Устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение е разписано, че при постъпване пациентите предават личните си вещи и дрехи за съхранение в гардероба на болницата. Пациентите са облечени в пижами. Голяма част от тях са социално слаби, идват с един комплект дрехи и не се посещават и подкрепят от близките си (ако имат такива). Персоналът на болницата е принуден да събира (употребявани) дрехи и обувки за подsigуряване на зимния период.

В болницата има пациент, който използва помощни средства и е настанен в новата сграда с възможност за излизане на двора.

Болницата разполага с обширен двор, на входа има пропускателен пункт с двадесет и четири часова охрана. Няма регистрирани бягства на пациенти за тази година. Пациентите имат възможност за разходка и за трудотерапия. В двора е построен и малък параклис.

При срещите на проверяващия екип с пациенти те изразиха удовлетвореност от здравните грижи: „Всичко е добре“.

По-голяма част от пациентите в болницата са настанени със съдебна заповед (около 70%). Има добра практика при настаняване на недееспособни лица, без попечител, съдът да изпраща екземпляр от съдебното решение в община Луковит за своевременно определяне на служебен попечител на пациента. При проверката НПМ се срещна със служебния попечител.

Лечението на пациентите се провежда след подписване на Информирано съгласие.

Лечебно-диагностичният процес е обезпечен със сключени договори за параклинични изследвания и консултация с медицински специалисти в МБАЛ

Луковит. До болницата пациентите се транспортират с линейка (стар автомобил). На място в психиатричната болница идва лекар със специалност по вътрешни болести и лекар по дентална медицина. Медицинското заведение разполага с оборудван стоматологичен кабинет. Лекарства се осигуряват от аптека в гр. Луковит. Средната стойност на един лекарствен за 2018г. е 1,90лв., еднакъв със средния за страната за такъв тип лечебни заведения. За периода от 01.01. до 31.05. 2019 година има починали трима пациента.

Прилаганите мерки за физическо ограничаване на пациентите се документират. ЕКТ в болницата не се провежда.

Психосоциалната рехабилитация на пациентите е обезпечена. Продължава арт терапията, водена на доброволен принцип от местна художничка.

Кухнята е оборудвана с нова техника – осигурява се диетично хранене. Средна стойност на един храноден за 2018г. е 1,92лв., под средния за страната за такъв тип лечебни заведения (2,40лв.).

IV. Приемственост на грижата и деинституционализация на психиатричната помощ

И през настоящата проверка отново стана ясно, че реформа в държавната психиатрична помощ не е извършена, ежегодна препоръка в докладите на НПМ.

ДПБ Карлуково продължава да изпълнява социални функции. Към момента на посещението на НПМ в болницата има 40 пациента, които не могат да бъдат изписани и са останали за постоянно. Те нямат близки, социалните служби не могат да изпълнят задълженията си да ги настанят в социални заведения, поради техния недостиг.

НПМ ежегодно отправя препоръка към Министерство на труда и социалната политика (МТСП) за разкриване на нови заведения за социални услуги, с оглед на потребността и за подобряване на колаборацията с МЗ в областта на психичното здраве на населението.

Остава и висок броят на рехоспитализациите, поради липса на приемственост между стационарната и доболничната здравна грижа за лицата с психични заболявания.

Препоръки към министерство на здравеопазването:

1. Осигуряване на финансови средства за нов служебен микробус и нова линейка на ДПБ Карлуково;
2. Извършване на реформа в държавните психиатрични болници в съответствие с Националната здравна стратегия 2020.

Препоръки към Държавна психиатрична болница – Карлуково

1. Подобряване на здравната грижа в лечебното заведение – осигуряване на необходимата площ за пациент в болничните стаи; отпускане на постелъчен инвентар за всички пациенти; повишаване на хранодена в болницата;
2. Ремонтване на стълбите и поставяне на парапети на болничната сграда, в която са разкрити три болнични отделения (I-во МО, I-во ЖО, и МОПЛПТСД).

Д-р МАРИАНА ПАТРИКОВА

**ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ В ДИРЕКЦИЯ
„НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МАХАНИЗЪМ И ОСНОВНИ ПРАВА И
СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“**